

SPRAWOZDANIE

Marcin Muszyński „Aktywność osób starszych w przestrzeni badawczej gerontologii społecznej – ujęcie andragogiczne”

W dniu 09.05.2013 r. na Wydziale Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Łódzkiego (UŁ) odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgra Marcina Muszyńskiego zatytułowanej „Aktywność osób starszych w przestrzeni badawczej gerontologii społecznej – ujęcie andragogiczne”. Promotorem rozprawy była prof. nadzw. dr hab. Elżbieta Kowalska-Dubas, a na recenzentów powołano prof. zw. dra hab. Jacka Piekarskiego i dra hab. prof. Uniwersytetu w Białymstoku Jerzego Halickiego.

Marcin Muszyński ukończył w 2004 roku 5-letnie studia magisterskie w zakresie pedagogiki wieku dziecięcego. Pracę magisterską pt. *„Zintegrowane metody nauczania w edukacji wczesnoszkolnej w świetle teorii i praktyki Wolnych Szkół Waldorfskich”* napisał pod kierunkiem dr Małgorzaty Rosin. W tym samym roku został zatrudniony na stanowisku asystenta w Zakładzie Andragogiki i Gerontologii Społecznej UŁ. Oprócz działalności naukowej, Marcin Muszyński realizował liczne obowiązki dydaktyczno-organizacyjne. Dotychczas prowadził 11 różnych przedmiotów kształcenia. Brał ponadto czynny udział w tworzeniu programów kształcenia dla specjalności pedagogika w zakresie edukacji dorosłych/z gerontologią. Przynależał do trzech towarzystw naukowych, związanych z realizowanymi zainteresowaniami badawczymi (Akademyk Towarzystwo Andragogiczne (ATA), Polskie Towarzystwo Gerontologiczne (PTG), Stowarzyszenie Gerontologów Społecznych (SGS)). Pełni funkcję przewodniczącego Łódzkiego Oddziału PTG oraz funkcję sekretarza w SGS. Jest autorem wielu artykułów, a także współredaktorem oraz redaktorem publikacji andragogicznych i gerontologicznych. Marcin Muszyński był uczestnikiem trzech międzynarodowych projektów badawczych poświęconych uczeniu się osób dorosłych, w tym w jednym przypadku przypadła mu

rola kierownika projektu. Był uczestnikiem wielu spotkań naukowych w kraju i zagranicą. Dbając o swój wszechstronny rozwój, jako badacz i nauczyciel akademicki uczestniczył w licznych seminariach, warsztatach metodologicznych i metodycznych.

Przedmiotem badań pracy doktorskiej Marcina Muszyńskiego jest wiedza naukowa na temat aktywności osób starszych rozumiana jako teorie i paradygmaty. Wiedza ta, według Autora, istnieje w świecie języka i wyrażona jest w tekstach naukowych. Rozprawa stanowi całościową propozycję teoretycznej rekonstrukcji sposobu ujmowania aktywności osób starszych w gerontologii społecznej oraz andragogiki. Autor przyjął, że najodpowiedniejszą metodą badawczą dla eksploracji interesujących go zagadnień jest strukturalizm genetyczny, który niezwykle rzadko wykorzystywany jest w pracach badawczych na gruncie pedagogicznym. Sięgając do prac Luciena Goldmanna oraz Jeana Piageta, przedstawił założenia metody oraz charakterystykę etapów analizy według strukturalizmu genetycznego. Trzymając się wytycznych tej metody, Autor przyjął taki układ pracy, który odzwierciedla zasadę umieszczenia zrekonstruowanych struktur w strukturach szerszych, tak aby móc lepiej wyjaśnić i zrozumieć badane zjawiska. Rozdział otwierający pracę poświęcony jest analizie aktywności w ujęciu wybranych dyscyplin naukowych, ze szczególnym uwzględnieniem perspektywy gerontologii społecznej. Na tej podstawie dokonał on konceptualizacji pojęcia aktywności wraz z pojęciami pochodnymi. W kolejnym rozdziale Autor przeprowadził analizę aktywności w świetle wybranych teorii starzenia się. To z kolei pozwoliło mu sklasyfikować omówione teorie i ująć je w znaczenie szerszych strukturach, jakimi są: modernizm, teoria krytyczna oraz postmodernizm. W kolejnym rozdziale przedstawia recepcję teorii starzenia się w Polsce. Przeprowadzone badania pozwoliły Autorowi na dokonanie syntezy teoretyczności gerontologii społecznej w kontekście aktywności osób starszych. Ukazał on aktualny stan gerontologii społecznej jako nauki, określony kierunek rozwoju tej dyscypliny wraz z przedstawieniem propozycji metod badań aktywności, w tym edukacyjnej, osób starszych.

Wyniki przeprowadzonych analiz pozwoliły Autorowi odpowiedzieć na pytanie o aktualny stan wiedzy naukowej na temat aktywności osób starszych w gerontologii społecznej, która relatywizuje się w zależności od tego czy naukę tę zdefiniuje się jako monodyscyplinarną, multidyscyplinarną czy interdyscyplinarną. Wskazana została także geneza transformacji tej wiedzy. Analiza wybranych teorii starzenia się pozwoliła na ukazanie sposobu konceptualizacji zjawiska aktywności na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci, w wymiarze indywidualnym, który przebiega od analizy ilościowej zewnętrznych jej przejawów jako emanacji pozytywistycznego modelu badań (teoria aktywności, teoria wyłączenia) poprzez fazę heterodoksji, czyli współistnienia orientacji pozytywistycznej z interpretacyjną (teoria ciągłości, teoria biegu życia, teoria kompetencyjna), do analizy jakościowej aktywności w jej wymiarze wewnętrznym (teoria gerotranscendencji). Wynik przeprowadzonych analiz pozwoliły także na aplikację zrekonstruowanej wiedzy na temat aktywności osób starszych w obszarze andragogicznym – teorii egzystencjalnego uczenia się autorstwa Petera Jarvisa.

Należy także dodać, że Recenzenci podkreślali ważność podjętej problematyki i profesjonalizm Autora. Profesor Jacek Piekarski zaznaczył, że „materiał jest niezwykle interesującą propozycją teoretycznej analizy stanu gerontologii, jako dyscypliny traktującej o starości i starzeniu się człowieka, prowadzoną z perspektywy, którą można określić jako „naukoznawczą” – mającą na celu rekonstrukcję występujących w niej stanowisk i teorii odnoszących się do aktywności osób starszych. Sama prezentacja współczesnych koncepcji opisujących starzenie się oraz aktywność, posiada duże walory poznawcze i porządkujące. Jest istotna zarówno z uwagi na samowiedzę dyscyplinarną dotyczącą gerontologii społecznej, andragogiki, jak i ogółu nauk o wychowaniu”. Natomiast profesor Jerzy Halicki stwierdził, że „Autor swobodnie porusza się w niełatwej materii tworzenia i klasyfikowania poszczególnych teorii dotyczących starzenia się i starości. Jego znajomość literatury zarówno polskiej, jak i zagranicznej jest imponująca. (...) Autor posiadał umiejętność tworzenia zwartych syntez. Jest to umiejętność niezwykle cenna wyrastająca z dyscypliny myślenia i nieprzeciętnego intelektu. (...) Praca w moim przekonaniu jest bardzo wartościowa. Cechuje ją wysoki poziom merytoryczny i wielka pasja twórcza Autora”. Obaj Recenzenci wysunęli propozycję wydania pracy drukiem.

Broniona przez Marcina Muszyńskiego praca doktorska spełniła wymogi stawiane przez ustawę o stopniach naukowych i tytule naukowym, w związku z tym Rada Wydziału Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Łódzkiego nadała Autorowi dysertacji tytuł doktora nauk społecznych w zakresie pedagogiki.

Anna Gutowska
Uniwersytet Łódzki